

6383

СЕМІНАР

РЕЗЕРВОВОГО СТАРШИНИ

В ТЕЗАХ, ТАБЛИЦЯХ І СХЕМАХ.

Д-р Г. ЛЕБОН.

МАЙБУТНІ ВІДНОСИНА МІЖ НАРОДАМИ .

(Ки. У., з циклу книг: " Перші висліди вітні ").

В двох випусках.

В и п у с к І.:

Вступний коментар Генер. М. Омеляновича-Павленка: Приправляйте мир доб-
рою підготовкою збройних національних сил; - зв'язок між попе-
редньов темов й наступнов.- Головні уваги.- Додаткові уваги.-
Висновки.-

Книга У.- В тезах і формулах:

- Розділ І.- Латинська й німецька концепція права та сили.
- " II.-Відсутність моралі в міжнародніх стосунках.
- " III.-Немічність змагань міжнароднього права.

В и п у с к II. (слідує).

- Розділ IV.-Помилки що до корисності вітні.
- У.-Модерна взаємозалежність народів.
- " VI.-Чи зможуть народи уникнути мілітаризму ?

Заклячення: Криза Евр.- Азії. Перспектива українства. - Ген. М. Омеляно-
вича-Павленка в мовах українській і французькій.

ціна кожного випуска без пересилки - 4.- кч.

Програма й попередній зошит: " Страта ільзій " (Лебон) та до нього
вступний коментар висилатться на замовлення адреса: (М. О. П. Франк,
Лісков, Подікова 8).

ВСТУПНИЙ КОМЕНТАР: " ПРИПРАВЛЯЙТЕ МИР ДОБРОЮ ПІДГОТОВКОЮ
ЗБРОЙНИХ НАЦІОНАЛЬНИХ СИЛ".

Зв'язок між темою попередньої і наступної.

Ми вже зазначили в зошиті " Страта Іллузії ", що ця тема матиме логічний зв'язок з наступною. Це остільки, оскільки здоровий національний організм, в якому інтереси батьківщини покривають всі останні, є завжди приготований відстояти своє місце поміж іншими народами світа, головна сусідами.

Між іншим, в своїй вступній статті: " Мораль нації, як джерело міцї армії " ми підкреслили, що минулу кавуїстичну базу (здібність ком.-складу, доцільність бойових розпоряджень і інш.) під військову справу має при сучасних масових арміях замінити широка база, кожда після характеристикних рис нації, ідеалів, що її цементують.

До наступної теми: " Майбутні відносини між народами ", що мали би регулюватися міжнародним правом, ми подаємо вступний коментар під заголовком: "Приправляймо мир доброю підготовкою своїх збройних національних сил", яка без сумніву не покриває повністю старо-римське " Si vis pacem para bellum " (Коли хочеш миру - готуйся до війни), бо при сучасних війнах здається немає галузі в людській творчості, яку керівники війни не змушені були б вижити.

Але цим заголовком ми лише підкреслимо, як головний момент в ділі підготовки до війни - апарат боротьби, який так часто нехтується; згадають про нього звичайно тоді, коли небезпека вже на порозі... згідно й нездорове часто відношення громадської опінії до активних військових (l'officier de metier). Ми дозволимо собі тут навести кілька рядків з одної нашої технічної праці, що стосується до цього питання:

"Історія - ця книга буття народів - каже нам також, що ідея, щоби пробити собі шляхи до широкого світу, завжди вимагала співробітництва меча; так було за великої французької революції, а наше покоління - явочий свідок того, що медогим місяцем комунізму була доба воєнного комунізму. Так було, так буде ! І нема різниці, чи тут ідею несуть багнети французьких гренадерів, чи вершини Вуденного, чи, зрештою, тачанки батька Махна (степовий анархізм).

Звертає нашу увагу позиція в цій делікатній справі філософа-гуманіста, теперішнього голови народу, який ще так недавно був сам у армії. Мав на увазі проф. Т.Г.Масарика. Для нас цікава його пелемка з Л. Толстим, - прихильником, як відомо, теорії непротиплення злу. Проф. Масарик із ним не погоджується і протиставить його теорії своє переконання: кожний має право боронити своє життя та здобути своїх тяжких зусиль. Звідси-й його задивлення на воєнне діло та на армію: " Я не люблю війни, але дуже люблю воєнків ". І цим сказано все !

Як близько це до тих думок, які сказав один французький академік при святочному прийнятті маршала Петена де числа " безсмертних "; він воєнка прирівняв до певних чинників у людським організмі, які пробувають до певного часу у спокійному стані, враз розпочинають свою гарячку чинність, якщо організму загрожувє якась небезпека та регулюють в жорстоку й безкомпромисову боротьбу з інфекцієв.(лейкоцити).

І як це далеко від того примітивного думання, на жаль, тако-го поширеного між славянськими народами, що воєнка-це трутень, паразит у соціальнім організмі ".

Немає сумніву, що і справу порядку кон'юнктурального (дипломатичного) може провадити особа відповідного талану та стажу, але старшина-офіцер повинен мати ясну уяву про істоту справи й в цій ділянці, тому ми не обмежилися лише першою темою "Страта ілдезі" з циклу Др. Лебона "Перші висліди війни", а реферуємо й п'яту: "Майбутні відносини між народами", яка дає, на нашу думку, ясні перспективи коли не на століття, то на найближчі десятки літ....

Трактуючи головні думки автора в своїй передмові, ми наворачасмося такою до них і в наших справах, про які ми доповідаємо в наших кінцевих слові під назвою: "Криза Європи".

Своїми двома вступними коментарями до творів Лебона, що, на нашу думку, мають увійти до реєстру підручної бібліотеки резервового старшини, ми переслідуюмо завдання - дати старшині-офіцерові психологічну підставу під його діло, яке потребуватиме без сумніву напруження всіх його інтелектуальних сил - а це можливо лише тоді, коли є у нас цілком тверде переконання - що може війни є й лихо (то ще питання), але в нашу добу уникнути його тяжко; раз так, то потрібним є й культ військової, відповідний духові часу.

Головні ураги. Перечитуючи розділ II книги У., ми дійсно переконуємося в правдивості думок автора про "відсутність моралі в міжнародних відносинах" і то через брак санкцій.

У взаємовідносинах між народами завжди панувало право сильного, і ці взаємовідносини, що описані 2400 літ тому назад Тьусуд-ом, заховали пів своїх свіжість аж до наших днів.

Також і на питання: "чому правителі й дипломати, які справедливо звязувалися за людей чесних, постійно виявляють брак, найпримітивнішої моралі у своїх поглядах на міжнародні відносини?", автор відповідає тезов - б р а к с а н к ц і й і що так буде ще довго, хоч може не зазше але всежтаки не після твердженя гуманістів та альтруїстів. (Розд. II. Відсутність моралі в міжнародних відносинах - стор. 279-286).

Друга половина XIX в., як відомо, зробила певні кроки наперед у напрямі упрямлення міжнародних відносин, признавши головні принципи щодо ушляхотчення війни, регулюючи стосунки між тими, що воють і тими, що невоють, щодо застосування до мирного населення і т. д.

Міжнародне право ставило собі метов стати логічним продовженням права публічного (р.р. 1854, 1856, 1910). Гуманісти й пацифісти мали тоді добру аудиторію, а проте їх чекало вірке розчарування, бо стояли вони на фальшивій базі - неправдиво розумівчи роль розумової логіки в історії людства; збувалося, що людьми від віків керуєть чуття, містика, громадськість.

Результати відомі. Кінець XIX-го століття наносить всім махінаціям пацифістів значні поразки; а Світова війна, що велася в рамках міжнародного права, руйнує. (Див. ст. 288. § 2.- Занедбаня норм Міжнародного права).

Німці перші в хвилю смертельної небезпеки не захотіли обмежувати свободи своїх рухів високими принципами, признаними заступництвом всіх народів.

На Гаагській конференції бракує примусу. У с п і х, а в нього не могла не вірити кожна з сторін, мав пізніше все покрити, затулити престижем переможця. Світова о п і н і я, на яку покладалися так багато надій, (в даному разі маються на увазі нейтральні держави) не виправдала сподіванок; вона легко змінявала свої позиції й зазше була з тим, на боці кого був успіх. (ст. 294. § 4. Як світова опінія приймала надужиття міжнародного права).

Наслідки цього були ще трагічніші, бо вислідом цих психіке полишила як догоді рами дагу бандальної формули "остідьки, оскільки". (I. розділ. III книга. "Бессилля змагань міжнародного права").

Де-я розваданнї піднесених автором питань? Чому людство у взаємодіючих між народами майже не поступає наперед? Тут треба вернути до початку книги, до розділу I-го, філософського трактату автора: "Латинська й німецька концепція права та сили" - трактату, який, мажляс, що відбиває певну упередженість, але який коває в собі для нас глибокий практичний інтерес; суть його така:

1) лядська недосконалість витворила різні концепції права, але з них латинська й німецька в ділянці взаємовідносин між народами найхарактеристичніші;

2) л а т и н с ь к е право виходить з містичної основи, воно сподуває право й справедливість, і тоді право родить силу. Ця своя філософія латинське право переносить і на міжнародні відносини.

3) н і м е ц ь к а концепція відокремлює право від справедливости. Ця теорія права в ділянці міжнародних стосунків є право сильного. Лебон же називає правом біологічним. Після професора Райна: " - як реса лица, німці повинні між собою дотримуватися лояльності й гуманности, але це не повинно переноситися на стосунки зверхні, - " істоти нерівні ", силі не зуміли б стати різними й в праві".

Отже, існування права німецького, а з другого боку факт ширення своїх культуртрегерських намірів (колоніальна політика) народами латинськими - з б р о й н о, зрештов й привів до повного занебаннї моралі в міжнародних стосунках, та повного банкрутства міжнародного права. Брак примусу маштабу міжнародного є резултат подібного стану річей. Але він існує в міжнародних торговельних стосунках - тому там заходи моралі, чинні в середині кожної нації, чинні й назовні. (Кн. I. розд. III. § I. Трудність пізнання народної душі).

Але мимо лядських примх закон еволюції все робить свое діло й в ділянці регульваннї міжнародних стосунків.

Лишав він лядей бути все лядьми (Державин. " Я царь, я раб, я червь, я Бог "), а проблему війни й миру вирішає так, як і на громадському фронті - шляхом впровадженнї й тут елементу примусу, а саме: заангажованнє до війни перешкоджає свідомість малої користи від війни і для переможцї, - це перше; друге - доступ взаємозалежности народів г царинї хліборобства, індустрії, фінансів...

В такий спосіб твориться природня співпраця народів, свого роду " Société des États ", що проповідується вже кілька віків у нигах: Suar'es et de grotius. При такий ситуації втягуваннє до війни - це значило рубати сук на якому сидимо самі. Але автор визнає, що це є перспективи далекого майбутнього, погодимося з ним.

Додаткові уваги. Чи матиме мілітаризм в дорозі до своїх перспектив ще свою добу? - На це питання Лебон одповідає в розд. VI: " Чи зможуть народи уникнути мілітаризму? " Світова війна, пише тут автор, витворила психіку недовіррї до всіх трактатів: " Нації колись найбільш паціфістичні - Швеци, Голандці, швайцарці поспішають збільшити свое озброєннє. Всі перетялися переконаннєм, що респективним буде лише те право, яке буде підперте герматами (стор. 314). Ось відповідь конкретна до чезидности.

Автор бачить початок нових потрясень в орієнтації німців на право й силу, але він не виключає й того, що ті наслідки, які принесли німцям остання війна, зможуть їх відкласти виконання своїх замірїв на довгий час.

На подібний стан річей, пише автор, на жаль, немає іншої ради, як бути самому озброєним " en prevoyant ce qu'il en coutera " (ст. 319).

В останнім уступі цього розділу (ст. 321) "В який спосіб поступова наука могла би відтягнути війну", автор знова стверджує, що єдиним дійсним засобом, який відкидає війну, є поступ взаємозалежності (l'interdependance) народів один від одного в багатьох діяннях їх діяльності. "Але ці надії не є приложимі до доби від нас віддаленої"; тому наше покоління повинно подбати про найближчий час.

І тут ми поділяємо твердження автора, що єдиним мотивом цього може бути те, що почуття завойовника стане під контроль розуму - це стральні ресурси модерного озброєння, які роблять війну так небезпечною, що завойовник буде змушений добре подумати перед тим аніж оголити свій меч. А в своїх кінцевих рядках Лебон дає ще й таку оригінальну перспективу: "Віднині озброєння стремить замінити бойовників, й людство побачить мент, коли вбивча машина (la machine de tuer) замінить воєнка, - подібно до того, як вугіль колись замінив рабів. В цей день сучасні колоніальні армії заміняться невеликою групою спеціалістів, що суть здібними маніпулювати цими великими стральними пристроями руйнації.

Таким чином наука, що зросила війну так жорстокою, - вона ж, можливо, прислужиться до того, що будуть знайдені ресурси так великі, що війна буде необхідна, а не способом уславлення та захоплення мастку зле захищеного.

У своєму заключенні до всієї праці: " Перші виследи війни " Лебон підкреслює роль ідеї в історії народів. Він пише: " досліджуючи низку причин, які визначають біг світу, спостерігаємо чинність різних факторів, як то: расових, оточення, економічних, наукових винаходів і т. д. Але цивілізація все орієнтується на малу кількість ідей, звідки випливають певні життєві концепції з їх інституціями, літературою, мистецтвом " (ст. 324). " Історія людства, написана як наростання та суперництво ідей, була би дуже коротка ". А Паскаль одночасно говорив, що історія в дійсності є часто нічим іншим, як конфлікт різних поглядів, що різні народи мають на їх право. Це останнє подвійно підкреслюємо, числимо це фактом, якого не можна виминути. Коли б цього не було, скажемо ми, - люди перестали б бути такими, якими є; вже шукаємо передовсім нашого права. До цього додамо, що ідеї не знають кордонів, а великі капітали несли та закріплювали їх вістрієм своїх мечів. Лише простори до деякого ступня стояли на перешкоді їх плянів, але й їх вага значно зменшилася завдяки сучасній техніці. Темп життя набрав зовсім іншого характеру. Між внутрішнім змістом народів та їх оточенням наступило відмінне становище (дисгармонія). Не в силі відмежуватися від стану річей в Західній Європі Європейський Схід, як і навпаки. Така наша позиція, про яку більш подрібно ми висловимося в своєму заключенні, а тепер пропонуємо увазі читача кн. У в конспективному вигляді.

Висновки. Стремління пацифістів, що вглядали можливостей для здійснення тези: " війна вічна " лише в розумовій сфері, не виправдали себе, бо побудованими до чинності народів в їх міжнародних стосунках все були --чуття, містика і громадськість.

Право має свої епохи. Кожний народ живе після свого права та розуміння взаємочинності між правом і силою. В середині кожного народу на охорону права поставлено силу - п р и м у с.

При міжнародних стосунках такого примусу не повстало-би; тому всі спроби модерного людства витворити міжнародне право (Gaara) в останніх великих конфліктах збанкрутували.

Світова війна показала, що гартість договорів визначається лише остільки, оскільки вони підтримуються гарматами. Д-р Лобен бачить причини цього в тому, що творці договорів є того переконання, що право ототожнюється з силою.

Справедливішим буде шукати причини конфліктів в людській недосконалості, що творить для кожної нації свою правду. Ця правда поглиблена, містицизована стає побудником для визначення і своєї національної міці.

Одним останнє слово скаже фактична правда, яка пізнається народами, не жаль, лише після великих потрясень: кожен нарід має свій "чорний день".

Щасливий той нарід, який через свою провідну верству зумів взяти чуття під контроль холодного розуму й тим наблизити свою правду до її здійснення.

Надії на поліпшення міжнародних взаємин не ховається ні в поступі, ні в плені міжнародної солідарності працівних (?!) мас (навіть скрайня демагогія тепер визнає "авторитетних провідників"), а в тому кахоті, з яким сполучена сучасна війна та в самому поступі взаємин народів в певних ділянках їх творчості, а саме: в промислі, в економіці, зокрема в фінансах та в сільському господарстві.

Ці перспективи, однак, не є перспективами завтрашнього дня; лише машинізація засобів боротьби дає нам краці сподіванки на ближче майбутнє; техніка прислужиться до того, що оберне сучасні численні армії в невеликі ві страшними знаряддями деструкції; перспектива одержаних "пірових перемог" впливатиме на прийняття рішень провідників народів, що внесуть до своїх політичних комбінацій в і й н у; як а в с і б.

Раз життя виправдує війну, - тим самим виправдується й гідність офіцера-старшини, однак з делізом: малов крові-до перемоги.

М а л а к р о в є наслідок глибокого розуміння старшинським корпусом гітлерівського діла, яке цілий час еволюціонує, часом більше, часом менше, і лише на око стабілізується.

Бути добрим тактиком є перше завдання кожного старшини, для якого війна є засіб, а не самоціль.

М. Омелянович-Павленко.

Д-р Г. Лебон.

МАЙБУТНІ ВІДНОСИНИ МІЖ НАРОДАМИ.

Еволюція міжнародного права.

(Книга У.з праці: "Перші висліди війни").

Р о з д і л І.

Латинська й німецька концепція права та сили.

§ 1. Право та сила.

- Часте протиставлення між правом і силою впливає з того, що слово право є термін із не точно означеним змістом і викликає у людей різні уявлення після розуміння тих, що його уживають: одні - право й силу ідентифікують, другі - вважають право явищем, видим за силу, й нормам якого підпорядковуються без дискусій.

- Предки не знали цих делікатних різниць між правом і силою. Право й міць були в їх очах синоніми. На думку Лебона, такого погляду на право тримається німці навіть і тепер.

- Але коли сила без права в світі була дуже часто законом, то історія дуже добре доводить, що право без підтримки сили не може ні підвестися, ні довше тривати, хоч інколи й спричиняється до зродження сили.

- Претензія на відокремлення права від сили, що її підтримує, а рівнозначна бажанню ізолювати два елементи, що мають цінність лише при умові, коли вони діють разом.

Умотивовання див. ст. 269.

§ 2. Права народів й міжнародне.

- Говорючи про право, необхідно добре відрізнити право в середині громади й право поза нею.

- В середині всіх людських об'єднань, яка би не була їх організація, право йде перед силою. У засіданнях кількох різних людських об'єднань - напика, сила виступає перед правом.

- Пряні норми, яким підпорядковуються суспільства для того, що би взагалі можна було людям спізнити, не є вислідом людської примхи, а є необхідність. Соціальні кодекси мусять опиратись на силу державного апарату, собто на жандармів.

- Для кодексів міжнародних не існує жандармів і це є причина того, що їх приписи, хоч і дуже поважні, рідко розпектуються.

Умотивовання див. ст. 271.

§ 3. Латинська концепція права.

- Латинські народи складають частину тих націй, у котрих право представляє вищу містичну істотність за силу.

- дв ілваів не можна розуміти захищати, доказувати, але не можна не узнати її силу. Містичні формули завжди були провідниками людства; треба їх оцінювати не після абстрактної партости, але після їх впливу.

- Латинський ідеал, що підносить право понад силу, посідає настільки годня міць досить велику, щоб родити силу матеріальну. Можна також протиставити право силі та вважати їх, як продуктивні величини тих самих наслідків.

- Констатуючи, що право родить силу, не треба забувати, як це зробили паціфісти, що право без сили є химера.

- "Право має свої епохи", говорить Паскаль. Історія в дії єсною не часто буває конфліктом між ідеями, які кожний народ витворює після свого права. Отже, коли ми оголошуємо, що б'ємось за право і справедливість, ми хочемо лише заявити, що боремось за збереження нашого ідеалу права й справедливості, респекту договорів, міжнародної лояльності, свободи, зафіксованих в наших душах віками цивілізації.

§ 4. Німецька концепція права.

Німецька концепція права чудово реармована і твердження одного рейнського професора: "німці, вища раса, повинні дотримуватися поміж собою лояльності й лояльності, але не слід цього робити у відношенні до рас нижчих, а саме романських, яких необхідно вигнати з Європи".

- Німецькі автори повторили сотки разів, що істоти нервні щодо сили не зуміли б стати рівними в правах. Людські права, усталені для них, - це є фікція.

- Слабші народи мусять підлягати сильним народам, а єдиний народ дієсно сильний є, буцім то, народ німецький".

- З яким цинізмом найзнаменитіші німецькі історики не переставали проповідувати завойовування сусідніх країн просто ради захоплення їх території та скарбів.

- Він (Бергард - один із істориків) твердив (тлумачив), що народи повинні звеличуватися (підноситися) за рахунок своїх сусідів, коли вони там знаходять користь, і що нація (держава) не може бути п'язана договорами, хіба лише в такій мірі, в якій ці договори суть корисні, для неї.

- Підчас війни використовувалось це єдине правило німецького права (знищення Бельгії).

- Теорія права, яку застосовували німці підчас війни, буде мати мимоволі важні впливи на мораль європейських народів. Тепер же не питатимуть більше чи річ є дозволена, але просто, чи вона є корисна, чи ні.

- Цілком правдиво, що переможець, який не має милосердя до переможеного, запевідає останньому мало не цілковите знищення; але тяжко переводити експерименти над мільйонами людей, перебуваючи з ними в постійній боротьбі.

- Можна гадати (припускати), що навчені досвідом німці, починають розуміти, яку незручність містить в собі їх концепція права - бо вони присвячують тепер цьому питанню велику кількість публікацій, в яких намагаються виправдати своє поступовання в Бельгії на початку війни.

Нотатки (М.О.-П.).

- Подібне розуміння німецького права, хоч і було на час читання книги панувчим, але воно не може вважатися загально прийнятим і відповідавчим філософії німецького народу, культурні заслуги перед людством якого ледви чи хто буде заперечувати.

- В тіх самі слова можна вклатати й інший зміст, інше намічення цілі; наприклад - бажання озброїти свій народ супроти усіляких евентуальностей, для спору тим перешкодам, які лежать на його шляху до намічених цілей. Хто знає, чи латинське право, про рівність якого не може бути суперечок, на ґрунті німецькості не дало би негативні результати. Можна філософія вимагає свого права. Чи зачини Наполеон перед людством

тим, що перевів стільки кріпаних війн? Чи не хотів і він шляхом сили створити конгломерат держав настільки авторитетний, щоб міг виконувати в своїй ролі верховного трибуналу? Чи в часи Наполеона могли б було б собі ставити проблему про безкорисність війни? чи можна було б стати за "l'indifférence" в багатьох ділянках людської творчості?

- Ясно, що ні! Отже - в справах міжнародних гармати були останнім аргументом імператора. Але Наполеон, гені в справах політичних, йшов далі. Він прагнув спреділити миром і відібрати (знищити) ґрунт для плекання в побіджених ідеї Ренаншу.

Розділ І.

Відсутність моралі в міжнародних відносинах.

§ 1. Міжнародна моральна анархія.

- Вивчення моральних взаємовідносин між народами має велике значіння. Студії ці показують, на яких ілвзях базувалася надія закласти мораль, позбавлену санкції.

- За винятком відносин комерційних, які не змогли би відбуватися без респекту взаємних зобов'язань, можна констатувати, що ніколи не існувало у відносинах між націями навіть найменшої ознаки моралі. Право найсильнішого завжди буде єдиним правом.

- Лише завдяки таким перемогам витворилась велич Риму. Середні віки й епоха ренесансу не йшли за іншими принципами. Макіавеллі вважав, що держава, будучи аморальною, повинна мати лише одну ціль - успіх.

- В наші дні... щоби виправдати завоювання, - видумані нові принципи. Висунуто теорії життєвого інтересу нації, або теорії необхідності дати змогу переможеним користатись благами вищої цивілізації.

- Коли здавалося вже занадто ясним, що застосовується лише право сильного, - тоді починали голосно кричати, що сила була поставлена на службу права.

- Зрештою війна та озброєння ніколи не перешкождали дипломатам дискутувати з найвищим запалом лядей їх професії про право.

Умотивовання ст. 282-282.

- Єдине(лише) народи сильні можуть бути певні в тому, що будуть респектовані.

- "Я нахожу можливим", каже Лебон, "повторити те, що я писав 15 літ тому:

" - Відношення між народами лишаються і тепер тіж самі, як і при створенні світа.... Якщо спіткалися нерівні сили, - право й оправданість в міжнародних відносинах ніколи не грали ролі.

- Лише народи - власники більшої кількості гармат мають право розраховувати на чесність їх сусідів.

- Дипломати, що у своїх писаннях маніфестують стільки фальшивої добросовісності (порядності), що чесноту цілковито відкидають у своїй поведінці і завжди схилляться дуже низько перед авторитетом сили.

Умотивовання ст. 284-285.

- Єдині об'єднання, які народи можуть творити між собою в надії побачити взаємну повагу, є об'єднання на ґрунті взаємної користі.

- Вони суть, цілком природньо, остільки витривалі, оскільки приносять користь учасникам об'єднань.

- Між нерівними щодо сили націями союзи суть лише односторонніми контрактами без зобов'язань взаємних.

Умотивовання дил. ст. 285.

- Принципи, що визнають відношення між народами, можуть похвалитись найбільшою старістю.

- Вже двадцять чотири роки минуло з того часу, як вони формуловані Гумільдом в виразах так відповідаючих сучасності, що не наїшлося би там нічого, що треба було б змінити.

- " Ви ставите наперед принципи справедливості; однак вони нікого не стримали від звеличення себе силою, коли для того дучилася (значалася) нагода.... Є це світове(у людській натурі) завжди тиснути того, хто йому підлягає, й триматись з резервом зупинити того, хто йому ставить опір".

§ 2. Психологічні причини відсутності моралі в міжнародних відносинах.

- Мораль між націями, як то бачимо, не зробила жадного поступу від найдавніших часів. Тоді, як в рамках кожного народу, навпаки, соціальна мораль помітно зменшилась.
- але чому правителі й дипломати, які справедливо вважаються в їх власних країнах за людей чесних, виявляють брак найпримітивнішої моралі в відношенні до інших народів? Факт також постійний і має свою причину.
 - Ця неморальність, що продовжується й тепер, це стало нехтування права й зобов'язань, випливає лише з того, що мораль, позбавлена санкцій, не могла би існувати (ілюстр. до теорії надвлад Наполеона М.О.-П.).
 - Так без сумніву, буде ще довго, але, можливо, не завжди. Ми це скоро побачимо, ричікуючи джипід впливом нових необхідностей. Котрим гуманізм, альтруїзм, чесність та всі інші чесноти суть зовсім чужі, не сформуються між народами певні моральні закони, не будуть поважані лише тому, що буде очевидний інтерес (вигода), що би їх не надуживати.

Р о з д і л III.

Важливість спроб міжнародного права.

§ 1. Початки міжнародного права та гаагські умови.

- В царстві звірят панує виключно право сильного. Воно злагіднюється лише деякими почуттями, а саме: родинною любов'ю, громадським солідарністю і т. д.
- В примітивних людських об'єднаннях на початках життя людства право не мало іншої бази, але, як тільки людство трохи розвинулося (піднялося духово), індивідуальна воля схилилася перед інтересами громади.
- Всі античні цивілізації посідали цілу сітку умов та традицій, що були поважані в лоні самої громади, але які ніколи не практикувалися в відношенні до громад чужих - Just gentium старих римлян бо у дійсності лише одним розділом права, який мав практикуватися супроти чужинців у рамках римської держави.
- Треба приблизитися до XVII віку, щоб побачити правника, а саме Грандіаса, що сформулював певні правила міжнародного права, але які так і лишилися без ужитку.
- Лише в епоху зовсім нову, нарешті, усталилися певні правила (в Парижі, в Женеві). Нарешті делегати всіх правительств, зібрані в Гаазі, виголосили загальну згоду додержувати певні міжнародні принципи: на випадок війни поважати мирне населення та приватне майно, не вживати певного рода зброї і т.д. (Умотивовання ст. 288).

§ 2. Занебання міжнародного права.

- Загальне банкрутство під час європейської війни Гаагських конвенцій глибоко вразило навіть і письменників неутраляльних сторін; один з авторів " Політичного Річника ", професор Вьєрггардт констатує, що сучасна війна змінила до щенту все старе міжнародне право.
- Це занебання загально прийнятих умов виявляється, очевидно, ще в більших наслідках. Першим з них буде відсуття моралі, яке не могло виникнути в наслідок стародавніх війн, в яких брала участь порівнявче мала частина людности.

- Сучасний зворот до часів варварських виборів у німців носу інтелігенція, призначену для часів, що наступали після закінчення миру. Але, які протягом кількох літ війни були призначені до грабунків, пожеж, масакрів і нехтування всім тим, що вони навчилися респектувати, ніколи не будуть поводитися так, як вони були до того звичайні перед війною.

§ 3. Ідеї деяких латинських вриствів щодо вартости міжнародного права.

- Не дивлячись на яскраві лекції досвіду, деякі латинські вристви продовжували під час війни боронити вартість міжнародного права. Воно для них лишається божеством безсумнівно непізнаним, але таким, яке нічого не стратило на своїй міці.

- Визнаючи, що міжнародної opinio замало для підтримки права, деякі автори закликають на поміч силу армії, хоч всеж вони заповідають що "правдива цивілізація полягає в тому, щоб силу поставити на службу права", що право, оперте на силу, є страшне і що без неї воно (право) є осуджене на загибель".

- це є фактично якра те, що кажуть під формами мало відмінними й німці. Вони (німці) також проклянуть, що право не могло б існувати без сили. всі містичні концепції права, які можна створити, ніколи не порушать цієї очевидности.

§ 4. Як світова opinio прийняла знищення міжнародного права.

- Кодектил не робив ніколи різниці дуже яскравих між правом і силою.

- Коли протягом війни народи нейтральні мали віддавати де саме було добре право, рішення проблеми для них було легким. Вони находили це добре право на боці найсильніших.

- Чи є потрібним, зі сказаного перед цим зробити висновок, що народи продовжуватимуть з малими перешкодами взаємно себе нищити? Я числю, що вони будуть це робити ще довгий час, але що періоди дезструкції будуть все більш і більш великих часових інтервалах.

- Дві причини, визначають, безсумніву, інтервали міжнародних масакрів:

- П е р ш а - це переконання шляхом досвіду, яке поволи буде прищеплено владами, що війни нічого не приносять.

- Д р у г а - випливатиме зі загального поступу народів, який відзначатиме еволюцію цивілізації.

- Ці дві причини є майже єдиним джерелом для наших сподівань на довготривалий мир. Далі ми їх простудіємо.

Далі слідує в вип. II.

Ген. М. Омелянович-Павленко Ст.

С Е М І Н А Р

РЕЗЕРВОВОГО СТАРШИНИ В РЕЗАХ, ТАБЛИЦАХ І СХЕМАХ.

- ОБСЯГ СЕМІНАРУ. нами взятий в рамках загальної тактики, що як відомо, стоїть за вжиття в бов комбінованих військових одиниць, знарядям яких насьогодня, є лінійна дивізія; однак і дивізія, складаючи свій оперативний план, поділяється на менші, знов таки комбіновані організми, які, хоч і не будуть так повно та логічно організовані, як лінійна дивізія, - все ж будуть складатися з боєвих одиниць кількох родів зброї і тому, скасане за дивізію, буде рівночасно важним і для відділів менших, а такими відділами в бов будуть часто-густо командувати й старшини невисоких рангів.

- Загальна тактика еволюціонує в міру того, як еволюціонуватиме тактика елементарна, т. т. тактики родів військ, що підлягають амінам стосовно до того, як людський геній творить нові засоби технічні. Слідкування за розвитком техніки є одним з обов'язків старшини нової доби; розум його му- сить бути стало спрямований на питання, що та як можна експлуату- вати в інтересах національної оборони в межах удосконалення родів військ.

- З мотивів, зазначених вище, вважаємо абсолютно необхідним, щоб кож- дорічний семінар розпочинався оглядом тих змін, що зайшли в рамках елемен- тарної тактики. В нашій програмі цьому питанню ми відводимо 14 лекцій у II-му відділі.

- Наступним відділом III-м, під заголовком: "МЕТОДИКА РІШЕННЯ ТАКТИЧ- НИХ ЗАВДАНЬ", ми закінчуємо теоретичний семінар, в якому хочемо познайоми- ти слухачів з методами рішення тактичних завдань без відносно до простору і часу, - в межах експлоатації §§ польового та інш. статутів.

- Однак ми вважаємо, що без певних знань і в царині філософічно-пси- хологічній військової справи та в ділянках наук, які творять для тактика певну базу, так само обійтися не можна. Тому саме, семінар ми починаємо низ- кою тем нижчезазначеного змісту. Деякі з них ми знайшли можливим викласти в формі зреферування відповідних праць авторів, що користуються заслуженою репутацією; інші ми виготовили самі (деякі з них частково вже були видру- ковані), чи особи , яких ми запросили до співпраці в семінарі.

- МЕТОДУ, що вживається в семінарі визначено на обкладинці першого зошита. Зрештов, кожний зошит (їх передбачається до 40) творитиме окре- му цілість та логічно доповнюватиме оден одного.

- НАШ ДЕВІЗ: Від ширшої бази морально-психічної через анання тактики всіх родів військ, як теорії військової штуки, - до її практики.

В СПРАВІ СЕМІНАРУ ЗВЕРТАТИСЯ НА ТАКІ АДРЕСИ:

- 1) М. Омелянович- Павленко Старший: Praha Žižkov, Tomkova 8.IV.
- 2) Полк. Дубовий: 2 rue de la Concorde, Asnières /Seine/Bat.E.5 etag.
- 3) Сотн. Барилко: Polsko. M.Lodz, Ul. Ogrodowa 28.4.
- 4) Инж. Рознатовський: Poděbrady, ul. Na Valech.

КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

при Українській Господарській Академії в Подєбрадах.

НАВЧАННЯ на курсах українознавства проводиться кореспонденційним методом. ЗАВДАННЯ КУРСІВ дати систематичний комплекс знань про Україну, про сучасне й минуле Українського Народу, про його культурні скарби та підстави його добробуту.

ПРОГРАМА курсів Українознавства складається з таких предметів: 1. Українська мова; 2. Історія України; 3. Фізична географія України; 4. Історія українського письменства; 5. Українська культура; 6. Історія громадських рухів на Україні в ХХ ст.; 7. Економічна географія України; 8. Націологія.

Як педагогічними так і фінансово-адміністративними справами курсів керує УКРАЇНСКА ГОСПОДАРСЬКА АКАДЕМІЯ В ПОДЕБРАДАХ.

ПІДРУЧНИКИ, що надсилатимуться студіювачим, залишатимуться їхньою власністю і мають стати найнеобхіднішою літературою бібліотеки кожного свідомого українця. Це будуть оригінальні праці, які написані виключно для курсів. Кожен курс буде випущено окремою книгою. Пишуться курси легкою популярною мовою, оскільки характер цього предмету це дозволить, не понижуючи його наукової вартості.

Термін навчання - три семестри (півтора роки). Початок студій терміном не обмежений.

УМОВИ ВПISY. У студенти курсів приймаються всі бажаючі, не молодше 17 літ, без ріжниць освітнього цензу, але з вистарчанчим загальним розвитком. Заяви про впис подавати до Української Господарської Академії. (Ukrájin'ska Hospodarska Akademie, Poděbrady, Tchechoslovaquie). До заяви треба долучати: 1) Власноручний короткий опис життя; 2) Власноручний відпис свідчення про освіту в тій мові, в якій вона видано; 3) три фотографії.

ПЛАТА ЗА НАВЧАННЯ. Для студентів з європейських країн плата за повний курс складається з 1) вписового в сумі 50 кч.; 2) за навчання по 50 кч. за семестр - 150 кч.; 3) плата за підручники - 350 кч. Вписове (50 кч.), плату за навчання в I-му семестрі (50 кч.) та плату за підручники I-го семестру 100 корон чеських належить вислати відразу після одержання повідомлення від Секретаріату про зачислення в студенти. Після одержання плати студентом висилається офіційна студенська легітимация. Дальші рати можна висилати перед початком кожного семестру. На окремі завдання Сенат Академії може дозволити плату за підручники розбивати на декілька рат. Для учителів та студентів знизка.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ

(ВИСОКА ШКОЛА ПОЗАОЧНИХ СТУДІЙ)

при Українській Господарській Академії в Подєбрадах, затверджений Міністерством Хліборобства Чехословаччини, продовжує вписи студентів і курсантів.

Проводить високошкільне навчання кореспонденційним методом на ЕКОНОМІЧНО-КООПЕРАТИВНОМУ ВІДДІЛІ, після закінчення якого дається титул економіст. Крім того при Інституті функціонують вузкі фахові курси: 1) Бухгалтерії, 2) Англійської мови, 3) Німецької мови, 4) Французької мови, 5) Пасічництва, 6) Оброблення шкіри, 7) Практичної фотографії, 8) Радіотехніки, 9) Милочарства. Згодом має відкритися навчання і на інших високошкільних відділах та фахових курсах.

Цінники та проспекти з програмами й правилами висилається БЕЗПЛАТНО. Звертатися на адресу: Ukrájin'ský Technicko-hospodarský Institut, Poděbrady, Tchechoslovaquie.